

POLICY FÖR FÖRVÄRV AV KONST TILL MODERNA MUSEETS SAMLING

Fastställt av ÖI den 5 oktober 2021

/Reviderad fastställt av ÖI den 20 september 2022

1. Bakgrund/Introduktion

Moderna Museet är Sveriges nationella museum för svensk och internationell modern och samtida konst. Som statlig myndighet har vi uppdraget att samla, bevara, visa och förmedla 1900- och 2000-talskonsten i alla dess former.

Moderna Museet skall vara inkluderande och framhäva mångfald. Museet ska också verka för konstnärlig och kulturell förnyelse samt göra samlingen tillgänglig för en så stor publik som möjligt. Som museum är vi en aktiv del av världen omkring oss, vi ska vara delaktiga i nutiden samt spegla och granska vår syn på historien. Vår samling möjliggör ett reflekterande förhållningssätt. Moderna Museet ska vara en ledande institution inom vårt område och vara med och höja nivån för konstmuseer världen över.

Moderna Museets signum har sedan starten 1958 varit närheten till konstnärerna. Detta arv värderas högt och i samma anda förvärvas ännu idag nyckelverk av samtida konstnärer till samlingen. Historiska konstverk förvärvas för att komplettera, utvidga och nyansera den befintliga samlingen. Ibland genom särskilda förvärvsinitiativ som Det andra önskemuseet vilket var helt fokuserat på förvärv av kvinnliga konstnärskap.

Moderna Museets samling växer ständigt och omfattar idag ca 6000 målningar, skulpturer och installationer, ca 25 000 akvareller, teckningar och grafiska blad, ca 400 konstvideor och filmer samt ca 100 000 fotografier.

2. Samlingsområden

I enlighet med Förordning (2007:1177) med instruktion för Moderna museet är det Moderna Museets uppgift att samla på 1900- och 2000-talskonsten i alla dess former.

Moderna Museets samling av konst utgår från Nationalmuseums tidigare avdelning för modernt måleri och skulptur, vars föremålsbestånd överfördes till Moderna Museet inför öppnandet 1958. När Moderna Museet erhöll en ny museibygnad 1998 överförde Nationalmuseum modern och samtida grafik och teckning och

Fotografiska Museet överförde sina samlingar av fotografi från 1840 och framåt, till Moderna Museet.

Moderna Museets samlingsansvariga intendenten följer den samtida konstens utveckling och val av uttrycksformer, för att försäkra att den samtida konsten blir väl representerad i Moderna Museets samling. På samma sätt följer de också konsthistorisk forskning, utställningar och annan information om hela 1900-talets konst.

Moderna Museet är insatt i andra nationella-, regionala- och kommunala institutioners uppdrag och deras organisering av sina moderna- och samtida samlingar. Moderna Museet kommer att föra samtal med dessa institutioner om det skulle uppstå intressekonflikter kring vilka som samlar och förvaltar vad, för att spara resurser och undvika onödiga dubbleringar. Moderna Museet står i regelbunden dialog med Nationalmuseum angående konstnärliga uttryck som kan ha delad hemvist på grund av närbesläktade samlingsområden.

Moderna Museet följer ICOM:s regler vad gäller etisk hänsyn, bland annat till biologiska och geologiska material, arkeologiska lämningar och mänskliga kvarlevor.

2.1 Svensk och nordisk konst

Den svenska delen av samlingen har en självklar tyngd, eftersom museet axlar ansvaret som det centrala museet för 1900- och 2000-talets svenska konst. Moderna Museet skall vara det främsta museet i världen för svensk konst från 1900 till idag. Detta betyder att samlingen både skall ha bredd och djup. Moderna Museet ska även prioritera att ha en god representation av konst från vårt geografiska närområde, Norden.

Långsiktiga såväl som kortsiktiga mål och särskilda förvärvsinitiativ planeras av samlingsansvariga intendenten och museets Överintendent.

2.2 Internationell konst

Moderna Museet har en av Europas främsta samlingar av internationell modern och samtida konst. Den internationella samlingen kan aldrig vara så bred som den svenska och nordiska varför särskilda prioriteringar skall göras. Moderna Museets samlande bygger på en global vision. Moderna Museets särskilda sammanhang, såsom den existerande samlingen och andra för museet specifika skäl har stor betydelse vid förvärv.

Långsiktiga såväl som kortsiktiga mål och särskilda förvärvsinitiativ planeras av samlingsansvariga intendenten och museets Överintendent.

2.3 Undantag

Moderna Museet förvärvar huvudsakligen konst som faller inom museets uppdrag, i enlighet med innevarande policy för förvärv av konst till Moderna Museets samling. Museet kan göra undantag om omständigheterna är sådana att konstverket är av stort intresse för museet. I förekommande fall fattar museets Överintendent beslut i frågan.

3. Förvärvsprocesser

Förvärv till samlingen kan göras genom inköp, donationer eller genom överföringar av verk från andra statliga samlingar. Förslag till förvärv sker på initiativ av museets Överintendent, samlingsansvariga intendent, museets övriga medarbetare, samt från externa parter. Samtliga förvärvsförslag går igenom av museets samlingsansvariga intendent.

Beslut om förvärv tas i förvärvsmöten som hålls 5-7 gånger per år. Huvudansvarig för samlingen förbereder mötet tillsammans med Samlingssamordnare, som även leder förvärvsmötet. Samlingssamordnare tar minnesanteckningar och upprättar beslutsprotokoll. I förvärvsmötet deltar Överintendenten, Avdelningschef för Utställningar & Samling, Avdelningschef Moderna Museet Malmö, Huvudansvarig för samlingen, Samlingsansvariga intendent och Samlingssamordnare. Det är Överintendenten som fattar beslut efter rekommendationer och diskussioner med mötets deltagare. Överintendenten har även möjlighet att fatta beslut utan att konsultera förvärvsmötet, vid förekommande fall föredras sådana beslut på förvärvsmötet.

Inför förvärvsmötet förbereds alla ärenden av samlingsansvariga intendent. I förekommande fall kan beslut fattas innan förvärvsmöte. Sådana beslut fattas av Överintendenten och protokollförs av Samlingssamordnaren.

I arbetet med att förbereda ärenden för förvärvsmötet ansvarar samlingsansvariga intendent för att kontrollera verkets skick och proveniens. Vid behov konsulterar de avdelningarna för konservering och teknik, vars medskick vägs in i den samlade bedömningen som mötet gör inför förslag till förvärv.

3.1. Jäv

Hanteringen av jävsfrågor syftar till att upprätthålla saklighet och opartiskhet i verksamheten. I Moderna Museets förvärvsmöte granskar flera sakkunniga varje ärende. Den som är jävig får inte ta del i handläggningen av ärendet och inte heller närvara när ärendet avgörs. Den som känner till en omständighet som kan antas göra honom eller henne jävig ska omedelbart anmäla detta till myndigheten.

Jävig är den som tar del av handläggning i ett ärende och som har någon närstående som part i ärendet (partsjäv, intressejäv, närståendejäv), som själva

varit eller har närstående som varit ställföreträdare eller ombud för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet (ställföreträdandejäv, ombudsjäv), eller som av någon annan särskild omständighet påverkar hans eller hennes opartiskhet i ärendet (delikatessjäv). (Se: Förvaltningslagen (SFS 2017:900), 16-18 §§, Regler om jäv)

I Moderna Museets verksamhet förekommer situationer som inte är entydiga eller enkla att bedöma ur jävssynpunkt, särskilt när det gäller delikatessjäv. Museets samlingsansvariga intendent är och ska vara delaktiga i konst- och kulturlivet som i sin tur berörs av museets förvärv. Att enbart känna någon innebär inte jäv. Kännetecknande för jävig vänskap/ovänskap är att det rör starkare former av relationer och känslor. Moderna Museets samlingsansvariga intendent är skyldiga att upplysa om relationer och kontakter som kan innebära risk för jäv i ett ärende. Anmälda jäv redogörs för i beslutsprotokoll.

4. Finansiering

Moderna Museet strävar efter att använda de medel som är tillgängliga för förvärv på bästa sätt. Medlen består av anslagsmedel från staten, stiftelse- och fondkapital, samt donationer och bidrag från Moderna Museets Vänner, 100 Vänner och The American Friends of the Moderna Museet Inc.

4.1 Donationer

Förvärv till samlingen kan göras genom donationer och överföringar från andra statliga museer. Konstverk som doneras till museet underkastas samma noggranna bedömning som vid inköp, vid bedömningen tas också hänsyn till etiska faktorer kopplade till donationen. Museet accepterar inte begränsningar, restriktioner eller andra krav gällande föreslagna donationer. Undantagsvis kan särskilda krav accepteras givet att dessa inte anses betungande eller olämpliga och att det ligger i museets bästa intresse. Moderna Museet förbehåller sig rätten att avstå från föreslagna donationer utan att ange skäl till avslaget. Moderna Museet tar inte emot donationer av verk gjorda av levande svenska konstnärer om konstnärskapet sedan tidigare inte finns representerat i samlingen. I enlighet med statliga regler värderas varje donation av samlingsansvarig intendent inom sex veckor från mottagandet av donationen.

4.2 Indeponerade verk, promised gifts från The American Friends of the Moderna Museet Inc.

The American Friends of the Moderna Museet Inc. är en amerikansk stiftelse, en s.k. U.S. §501 (c)(3) public charity, som stöder Moderna Museet genom donationer till samlingen.

American Friends köper in verk för stiftelsens egna medel som därefter erbjuds som vanliga donationer till Moderna Museet. American Friends tar även emot donationer

av verk till stiftelsen som därefter erbjuds som donationer till museets samling. I sådana fall upprättas ett s.k. Deed of Gift, som specificerar donatorns intention att gåvan ska tillfalla museet. Det donerade verket ägs av American Friends i minst tre år, enligt stiftelsens stadgar, innan det erbjuds som donation till museet. Under denna treårsperiod lånar stiftelsen ut verket till museet som en s.k. promised gift och verket indeponeras tillfälligt i samlingen.

4.3. Delade förvärv

Moderna Museet kan, om det anses lämpligt, genomföra förvärv tillsammans med ett eller flera museer. Ägandeskapet är då uppdelat mellan de ingående parterna. Överintendenten fattar i förekommande fall beslut i dessa ärenden.

5. Dokumentation av förvärv

Moderna Museet dokumenterar varje konstverk med accessionsnummer (unika inventarienummer alternativt ankomstnummer), uppgifter om mått, material, teknik, proveniens, avtal om bildrättigheter (copyright), omnämmande (credit line), eventuell lån- och utställningshistorik, samt högupplösta digitala bilder.

5.1. Proveniens och "Due Diligence"

Moderna Museet följer de lagar, förordningar, deklARATIONER, principer och regler som gäller för statliga myndigheter och museal verksamhet.

Moderna Museet ska inför varje förvärv säkerställa att museet har efterforskat en så komplett ägandehistorik (proveniens) som möjligt, genom att samla in skriftlig dokumentation som stödjer ägarbyten, export och import, liksom att den nuvarande ägaren har lagligt innehav till föremålet (*due diligence*).

Moderna Museet förvärvar endast föremål som har säkerställd ägandehistorik, enligt ovanstående. I förekommande fall kan Moderna Museet förvärva konstverk när samlingsansvarig intendents goda omdöme och tillförlitlig information från det omkringliggande samhället medger att konstverket har en relativt säker proveniens.

Moderna Museet förvärvar inte föremål som det finns skäl att tro har oklar ägandehistorik, som är stulet gods, eller försålts under olaga tvång. Om samlingsansvarig intendent finner skäl att tro att konstverket inte uppfyller kraven för lagligt innehav ska den informera Överintendenten om detta.

5.2 Särskild proveniens

Moderna Museet ska i enlighet med Washingtonprinciperna, 1998 och Terezin-deklarationen, 2009, efterforska och redovisa skriftlig information för förvärv av

konstverk som är tillkomna fram till 1946 och som det finns skäl att tro har befunnit sig i Västeuropa under perioden 1932-1946. Detta för att säkerställa att konstverken inte utgör stulet gods, eller har försålts under tvång under Nazist-eran.

Moderna Museet förvärvar endast konstverk där det finns tillförlitliga bevis för att inga oegentligheter har begåtts. Om det finns skäl att tro att vidare efterforskningar kan visa att nuvarande ägare inte är konstverkets lagliga innehavare, ska Moderna Museet vidta åtgärder för att fortsätta utreda frågan.

6. Föremål som saknar inventarienummer

Objekt som hittas på museet, till exempel vid en granskning eller beståndsinventering och som saknar accessionsnummer, bör bara accederas om det finns starka skäl att tro att de ägs av museet och att de tillför ett värde. Samlingsansvariga intendenterna ska i samverkan med Samlingssamordnaren utreda dessa föremål och så långt det är möjligt spåra föremålets ursprung. Samlingsansvariga intendenterna och Samlingssamordnaren ska söka i litteratur och i arkiv efter information som kan klargöra föremålets proveniens. De ska dokumentera vilka efterforskningar som de gör, för att det ska vara möjligt att följa ärendet vid eventuella framtida anspråk på föremålet.

7. Avyttring av föremål

Moderna Museet följer det regelverk som Ekonomistyrningsverket tar fram och föremål som förvärvas bokförs som materiella anläggningstillgångar. Moderna Museet är förhindrat att sälja, skänka eller byta konstverk som ingår i samlingen. Kriterier för avyttring av föremål inkluderar:

- Ny kunskap visar att museet inte är rättmätig ägare till föremålet (återlämnande)
- Ny kunskap visar att konstverket är en förfälskning eller inte är vad det utgetts för att vara. Museet avyttrar inte automatiskt sådana föremål. Föremål som anses betydelsefulla av forskningssyfte kan bevaras.
- Verket är en dubblett och anses oviktig för bevarandesyfte och/eller forskningssyfte
- Museet bestämmer i samarbete med annan statlig institution att en överföring till dess samlingar är till fördel för föremålet
- Verk som har en begränsad livslängd, är så illa skadat att det inte anses möjligt att bevara, eller verk som av annan anledning är otvetydigt omöjliga att bevara

Beslut om att avyttra ett föremål fattas av Överintendenten som rådgör med samlingsansvariga intendenterna och annan expertis inom och utanför museet. Samlingssamordnaren ansvarar tillsammans med samlingsansvarig intendent för att ansvarsfull metod används vid avyttrande och att noggrann dokumentation alltid görs vid avyttring av föremål.

8. Förvärv och Lagen om offentlig upphandling

Moderna museet har en unik samling av modern konst och berikar enligt uppdraget i Förordning med instruktion för Moderna Museet (2007:177) beståndet genom att förvärva konst med stöd av undantaget i lagen om offentlig upphandling: LOU 6 kap. 14 § Konstnärlig prestation, tekniska skäl eller skydd av ensamrätt.

En upphandlande myndighet får använda ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering om det som ska upphandlas kan tillhandahållas endast av en viss leverantör därför att

1. syftet med upphandlingen är att skapa eller förvärva ett unikt konstverk eller en unik konstnärlig prestation,
2. det av tekniska skäl inte finns någon konkurrens, eller
3. det som ska anskaffas skyddas av ensamrätt och därför endast kan tillhandahållas av en viss leverantör.

Ett sådant förfarande får i fall som avses i första stycket 2 och 3 användas endast om det inte finns något rimligt alternativ och avsaknaden av konkurrens inte beror på en konstruerad avgränsning av förutsättningarna för upphandlingen

9. Översyn av policy

Denna policy förhåller sig till svenska lagar, förordningar och regler, till Spectrums och ICOMs riktlinjer samt till Moderna Museets manifest, 2021. En systematisk översyn av förvärvspolicyn görs vart 3:e år, eller tidigare om det anses angeläget.